

Ks. ALOJZY JOUGAN

**NIEOMYLNÓŚĆ URZĘDU
NAUCZYCIELSKIEGO KOŚCIOŁA**

KRAKÓW 2019

www.ultramontes.pl

KATOLICKA DOGMATYKA OGÓLNA

Ks. ALOJZY JOUGAN

CZEŚĆ TRZECIA

Nauka o boskości Kościoła katolickiego

ROZDZIAŁ CZWARTY

O własnościach Kościoła katolickiego

§ 54. Nieomyślność urzędu nauczycielskiego

1. **Pojęcie nieomyślności Kościoła.** Kościołowi nauczającemu przypada z woli boskiego Założyciela nieomyślność, to znaczy:

a) Kościół nauczający w przechowywaniu i w głoszeniu prawd objawionych rzeczywiście nigdy nie błądzi,

b) a nawet w tym przedmiocie zblądzić nie może, gdyż nieomyślność taką poręczył mu sam Pan Bóg.

Wyrok bowiem, która wiara jest prawdziwa i obowiązek nauczania, jaką wiarę cały Kościół ma wyznawać, należy nie do całej społeczności wiernych, czyli do Kościoła w zbiorowym pojęciu, lecz tylko do urzędu nauczycielskiego w Kościele; jemu zatem tylko a nie bezpośrednio każdemu z wiernych dostał się dar nieomyślności w tym celu, aby boską naukę zawsze czystą i nie sfalszowaną przechowywał i głosił.

Nieomyślnym jest właściwie tylko sam Pan Bóg. Może jednak Pan Bóg, jeżeli to odpowiada zamiarom Jego woli, udzielić tego daru także człowiekowi. Nieomyślność u ludzi jest natenczas nadprzyrodzonym, więc wszystkie ludzkie siły przechodzącym, darem łaski, którego Bóg używa ludziom (jak np. użył prorokom i apostołom) tylko do zamierzonych przez się wyższych celów.

2. Ustanowienie i trwanie nieomyślnego urzędu nauczycielskiego w Kościele. Chrystus Pan ustanowił istotnie w swym Kościele *odrębny* urząd nauczycielski, gdy apostołom, a przez nich także ich następcom, porучzył obowiązek głoszenia ewangelii, tj. prawd objawionych. Dla należytego wykonania tego urzędu zabezpieczył sprawującym go Chrystus *dar nieomyślności* w nauczaniu i rozporządził, aby zarówno sam urząd, jak potrzebny do jego wykonywania dar nieomyślności, *trwał po wszystkie czasy*, a zatem przeszedł także na *następców apostoelskich*. Nieomyślny urząd nauczycielski Kościoła tworzą: papież, jako następca św. Piotra, i zjednoczeni z nim biskupi, jako następcy apostołów.

Ten właśnie urząd nauczycielski Kościoła zowie się w szczególności "*Kościółem nauczającym*" albo wprost "*Kościółem*". "*Powiedz Kościołowi*" (Mt. 18, 17) – w przeciwstawieniu do wiernych, którzy się zowią *Kościółem słuchającym*.

Skoro dał Chrystus swoje obietnice wszystkim łącznie apostołom, to odnosić się one muszą także do wszystkich ich następców; a gdy je dał apostołom wraz z Piotrem, to mają one zastosowanie do ich następców tylko w zjednoczeniu z papieżem. Nieomyślność nie przypada przeto każdemu biskupowi z osobna, lecz wszystkim łącznie w zjednoczeniu z papieżem, gdyż tylko w tym zjednoczeniu tworzą oni zwyczajny urząd nauczycielski w Kościele.

3. Uzasadnienie poprzedniej prawdy. Chrystus Pan dał rzeczywiście, ustanowionym przez się w osobie apostołów, nauczycielom w Kościele dar nieomyślności, gdyż, *a*) porучzył im swoją *obecność*, tj. pomoc w wykonywaniu urzędu nauczycielskiego: "*Idąc tedy nauczajcie wszystkie narody... A oto ja*

jestem z wami po wszystkie dni aż do skończenia świata" (Mt. 28, 19. 20). "A bramy piekielne nie zwyciężą go" (Mt. 16, 18).

Rękojmia ta odnosi się nie tylko do samych apostołów, którzy przecież nie mogli żyć do końca świata, ale także do wszystkich następców apostoelskich. Jeżeli zaś Chrystus Pan ma być z następcami apostołów po wszystkie dni, to znaczy nieprzerwanie aż do końca świata, i pomoc im swoją potężną przyobiecał, przeto nie mogą oni mylić się w ogłaszaniu nauki Chrystusowej, czyli innymi słowy: Kościół nauczający musi być nieomylnym.

Wyraz "bramy" jest metonimią zamiast "wojenna potęga". Słowa te zatem oznaczają, że Kościoła nie zwycięży cała potęga piekła, ciągle przeciw niemu walcząca (Apok. 11, 7). Przewyciężyłaby go zaś najskuteczniej, gdyby go mogła sprowadzić do błędu we wierze.

b) Chrystus Pan określił też szczegółowo rodzaj i sposób tej pomocy, gdy im przyrzekł przysłać Ducha Świętego "*Pocieszyciela i Ducha prawdy*". "*A ja prosić będę Ojca, a innego Pocieszyciela da wam, aby z wami mieszkał na wieki, Ducha prawdy... wy go poznacie, iż z wami mieszkać będzie i w was będzie; on was wszystkiego nauczy i przypomni wam wszystko, cokolwiek wam powiedziałem*" (Jan 14, 16. 17. 26).

Ta obietnica musi odnosić się także do następców apostoelskich, gdyż pobyt apostołów na ziemi nie mógł trwać wiecznie. Jeżeli więc Duch Święty ma z apostołami i następcami tychże mieszkać na wieki, uczyć ich i przypominać im wszystko, cokolwiek im Chrystus Pan powiedział, tedy widocznie pobrać oni wcale nie mogą w nauczaniu prawd wiary.

c) Taka też była nauka *apostołów*, którzy o nieomylności Kościoła mówią bądź wyraźnie, bądź obrazowo, tj. w podobieństwach i porównaniach.

"*Kościół jest filar i utwierdzenie prawdy*" (1 Tym. 3, 15). To porównanie biblijne wskazuje, że co się nazywa filarem i utwierdzeniem dla innej rzeczy, to musi samo w sobie stać silnie i tej rzeczy zarazem dostarczać mocy i bezpieczeństwa. Zatem św. Paweł uczy w tym porównaniu, że Kościół sam stoi silny we wierze prawdziwej, a przeto zbłądzić nie może i że także dostarcza swym wyznawcom siły i pewności dla poznania prawdy. Kto się zatem Kościoła trzyma, ten nie może chwiać się lub zbłądzić we wierze.

d) Tę prawdę głosiła też zawsze wszelka *Tradycja Kościoła*.

Zawsze bowiem i wszędzie wierzono, że w nieprzerwanym następstwie i w zjednoczeniu nauczycieli i stróżów wiary zachowuje się prawdziwa nauka bez skazy i że powód ku temu podają rękojmię Chrystusa Pana dane Kościołowi. Ile razy pojawiły się błędy przeciw wierze, to podstawą do ich potępienia a zatwierdzenia napastowanej nauki była zawsze wiara całego Kościoła i zgoda z nią wszystkich biskupów.

e) także *rozum* domaga się tej własności Kościoła, gdyż ona jest tylko następstwem jego celu i zadania, jakie mu wyznaczył boski Założyciel. Skoro bowiem Kościół ma wszystkich ludzi i po wszystkie czasy prowadzić do zbawienia, a ku temu nieodzowną jest prawdziwa wiara, przeto nie może Kościół we wierze pobłądzić, inaczej udaremniłby zamiary Chrystusowe.

Wniosek 1. Ponieważ Kościół słuchający jest obowiązany dać się nauczającemu kierować i nauczać, przeto i cała powszechna społeczność wiernych Chrystusowych, tj. cały Kościół łącznie, nie może wpaść w błąd co do wiary, jeżeli się trzyma Kościoła nauczającego, gdyż przez to są wszyscy wierni zabezpieczeni przed wszelkim pobłądzeniem co do prawd objawionych, jako też przed odstępstwem od prawdziwej wiary.

Wniosek 2. Z nieomyślności Kościoła wynika dalej wniosek, że Kościół Chrystusowy nie może nigdy w swej wierze doznać reformy; reforma możliwa jest tylko, często nawet potrzebna, co do życia jego członków, gdyż są ludźmi podległymi ułomności.

4. **Źródło nieomyślności.** Źródłem i powodem, dla którego urząd nauczycielski Kościoła jest nieomyślny, jest jedynie *pomoc Ducha Świętego*, który sprawuje, że urząd ten w przechowywaniu i głoszeniu prawd objawionych pomylić się nie może.

"Lecz Pocieszyciel, Duch Święty... on was wszystkiego nauczy i przypomni wam wszystko, cokolwiek wam powiedziałem" (Jan 14, 26). *"Lecz gdy przyjdzie on Duch prawdy, nauczy was wszelkiej prawdy"* (Jan 16, 13).

Pomoc jednak Ducha Świętego przy wykonywaniu urzędu nauczycielskiego nie wyklucza wcale ludzkiego współdziałania, owszem tak wielce go się domaga, że sprawujący w Kościele urząd nauczycielski ściśle są obowiązani zbadać prawdę za użyciem wszelkich środków ludzkich, zwłaszcza przez modlitwę i poznanie źródeł objawienia.

Nieomyślność urzędu nauczycielskiego Kościoła różni się też zasadniczo od nieomyślności (nadzwyczajnej), jaką posiadali apostołowie, autorowie Pisma św. i prorocy na podstawie *natchnienia*. U tych bowiem było działanie Ducha Świętego pozytywne (czyli dodatnie), to znaczy oni wprost otrzymywali od Ducha Świętego treść nauki głoszonej lub spisanej. "*Albowiem ja wam dam usta i mądrość, której nie będą mogli odeprzeć, ani się sprzeciwić wszyscy przeciwnicy wasi*" (Łk. 21, 15). "*I nie mogli się sprzeciwić mądrości i Duchowi Świętemu, który przez nich mówił*" (Dz. Ap. 6, 10). Zaś u Kościoła nauczającego jest to działanie negatywne, to znaczy Duch Święty usuwa od niego błąd w przechowywaniu i głoszeniu prawd objawionych. Dar nieomyślności nie jest też przymiotem wewnętrznym (habitualnie) urzędu nauczycielskiego, ani też osobistym darem każdego z osobna, kto ten urząd sprawuje, lecz jest *laską stanu* czyli urzędu, a przeto osobistych błędnych zapatrywań nie wyklucza, lecz strzeże całego Kościoła nauczającego przed błędem i prowadzi do wydania należytych wyroków za pośrednictwem Opatrzności, wspierającej Kościół swój ciągłą pomocą Ducha Świętego.

5. Kto naucza w Kościele nieomyślnie? Nieomyślnie uczą w Kościele: 1) *zjednoczeni z papieżem biskupi* tak a) *na powszechnych soborach* (Ecclesia in conciliis congregata), jak b) *rozproszeni po całym świecie* (Ecclesia dispersa), gdy łącznie z papieżem wypowiadają zgodę co do pewnej nauki objawionej. Jest to bowiem tylko inna forma soborów, gdyż wówczas jest także cały Kościół nauczający, chociaż nie fizycznie, to jednak moralnie zjednoczony, a przeto pewny Boskiej pomocy. W ten właśnie sposób potępiono wiele błędnych nauk w pierwszych wiekach Kościoła.

Nieomyślność wyroków soborów powszechnych już stąd się okazuje, że one przedstawiają cały Kościół. Sobory odbywają się wprawdzie nie z (pozytywnego) wyraźnego ustanowienia Bożego, ani z czysto ludzkiego urzędowania, lecz są raczej pochodzenia apostołowskiego, a chociaż nie są dla Kościoła nieodzownie potrzebne, to jednak bardzo są pożyteczne i zbawienne. Do ważności ich wyroków potrzebna jest tylko większość głosów (lecz nie jednomyślność) obecnych biskupów, zwłaszcza zaś potwierdzenie wyroków przez papieża.

Wniosek. Obowiązkiem jest przeto katolików wszystkie wyroki, jakie urząd nauczycielski Kościoła bądź w rozproszeniu po całym świecie, bądź uroczyście na powszechnym soborze do wierzenia podaje, przyjąć i uznać w równy sposób jako prawdy objawione i wierzyć w nie niezłomnie, gdyż Chrystus Pan w słowach swych nie uczynił pod tym względem żadnej różnicy.

2) Nieomylnie naucza w Kościele również *sam papież*, gdy mówi "z *katedry*", to znaczy, gdy wykonując swój najwyższy urząd pasterski i nauczycielski orzeka, wyrokuje, rozstrzyga na mocy swej najwyższej apostołskiej władzy, że jakiejś nauki wiary lub obyczajów mają się wszyscy należący do Kościoła trzymać stale i silnie.

Sobór Watykański (ses. 4, cap. 3) określa bliżej rodzaj i podstawy tej nieomylności. Uczy mianowicie, że papież wskutek pomocy Boskiej, przyrzeczonej mu w osobie św. Piotra, posiada tę nieomylność, jaką boski Zbawiciel dał swemu Kościołowi w nauczaniu prawd wiary lub obyczajów, zatem wyroki biskupa rzymskiego są przez się, a nie dopiero za zgodą Kościoła nieomylnie. Warunkiem nieomylności urzędu nauczycielskiego papieża w Kościele jest, aby wyrok jego odniósł się 1) do *definicji* tj. do orzeczeń czyli wyroków w sprawach wiary lub obyczajów a wydanych na podstawie źródeł objawienia; 2) wyrok musi być wygłoszony z "*katedry*" tj. w charakterze najwyższego nauczyciela; 3) z *zamiarem zobowiązania wszystkich* wiernych. Nie zabezpiecza to jednak papieżowi jakiejś boskiej własności, ani osobistej nieomylności. Jest bowiem łaską stanu czyli urzędu, daną papieżowi nie dla jego osoby, lecz dla dobra Kościoła; zatem niezależnie od osobistej jego świętości odnosi się tylko do jego urzędu nauczycielskiego.

6. Uzasadnienie nieomylności papieża w urzędzie nauczycielskim. Że papież posiada rzeczywiście nieomylność w wykonywaniu swego najwyższego urzędu nauczycielskiego, wykazują świadectwa: 1) Pisma św. i 2) kościelnego Podania, nie mniej 3) samo zadanie Kościoła.

a) *Pismo św.* poręcza to w słowach odnoszących się do prymatu, gdyż jego dalszym następstwem jest właśnie nieomylność papieża. Chrystus uczynił św. Piotra fundamentem swego Kościoła i zapewnił, że Kościoła zbudowanego na Piotrze potęga piekła nie zwycięży:

1) "*Tyś jest (Piotr tj.) opoka, a na tej opoce zbuduję Kościół mój a bramy piekielne nie zwyciężą go*" (Mt. 16, 18). Skoro tedy papież, jako następca św. Piotra, jest fundamentem, na którym nieomylny Kościół ma stać do końca świata, niezwyciężony przez potęgi samego piekła, przeto nie może on zbłądzić we wierze, gdyż wtedy wraz z nim, w nim i przez niego cały Kościół również by zbłądził, co jest wprost na podstawie przyrzeczeń Chrystusowych niemożliwym.

2) Po zmartwychwstaniu ustanowił Chrystus Pan św. Piotra, a w nim każdego jego następcę na stolicy rzymskiej, najwyższym pasterzem i nauczycielem całego Kościoła. "*Paś baranki moje, paś owce moje*" (Jan 21, 15-17). Piotr tedy ma "*paść*" całą trzodę zdrowym pokarmem tj. zdrową nauką, więc i owce tj. matki czyli przełożonych duchownych, i baranki tj. ich synów duchownych czyli wiernych, a wszyscy mają jego głosu pasterskiego słuchać. To zaś jest możliwe tylko pod warunkiem jego nieomyłności, gdyż wtedy tylko mogą mieć owce i baranki zupełne do niego zaufanie i wtedy słuchać go mają ścisły obowiązek.

3) Chrystus prosi szczegółowo za Piotrem, aby jego wiara się nie zachwiała i daje mu polecenie, by utwierdzał we wierze swych braci. "*Ale ja prosiłem za tobą, aby nie ustawała wiara twoja, a ty niekiedy nawróciwszy się potwierdzaj bracię swoją*" (Łk. 22, 32). Jak poprzednie łaski, tak i ta rękojmia i dodane do niej polecenie, nie odnosi się do Piotra, jako do człowieka prywatnego, lecz jako do głowy całego Kościoła, a więc także do każdego następcy św. Piotra. Jeżeli zaś Piotr ma utwierdzać braci, to nie potrafi tego spełniać inaczej, tylko pod tym warunkiem, że sam się we wierze nie zachwieje i przy utwierdzaniu innych sam w błąd nie popadnie.

b) Kościelne Podanie. Świadectw stwierdzających, że cały Kościół uznawał od najdawniejszych czasów nieomyłność papieża w urzędzie nauczycielskim, dostarczają dzieła najstarszych nawet *Ojców Kościoła*, sposób postępowania wszystkich *biskupów* i wyroki *soborów* powszechnych.

Już św. Ireneusz uczy (*adv. haer.* 3. 3, 2), że z Kościołem rzymskim dla jego wybitnego pierwszeństwa powinien się zgadzać każdy kościół, tj. wszyscy wierni po wszystkich stronach świata, w nim bowiem przechowuje się zawsze apostołska Tradycja. Wszyscy biskupi, zwłaszcza gdy sobór nie mógł się zgromadzić, przedkładali wszelkie spory w rzeczach nauki objawionej do rozstrzygnięcia papieżowi i poddawali się jego wyrokowi tak, że od dawna ustaliła się zasada: "*Roma locuta, causa finita*" (Rzym orzekł, zatem sprawa skończona, tzn. załatwiona. – Aug. ser. 131, n. 10). Ojcowie 8 soboru powszechnego (w Konstantynopolu) stwierdzają, że rzymska stolica zawsze przechowywała nieskazitelnie katolicką religię, głosiła św. naukę i broniła zawsze czystej wiary. Sobór 14 powszechny w Lugdunie zaznacza, że wszystkie wątpliwości we wierze musi się rozstrzygać wyrokiem *stolicy* rzymskiej. Sobór Florencki nazywa papieża "*Ojcem i nauczycielem wszystkich chrześcijan*".

Ostatni Sobór Watykański (1869) wznowił tylko wyrok poprzedniego soboru, a nieomyślność papieża ogłosił jako prawdę (dogmat) wiary, obowiązującą wszystkich katolików do uznania i przyjęcia, tj. do wierzenia.

c) Nieomyślność papieża w urzędzie nauczycielskim, wynika także z *zadania*, które Chrystus Pan dał swemu Kościołowi. Zadanie to polega przede wszystkim na nieskazitelnym i całkowitym przechowywaniu i głoszeniu nauki objawionej. Jeżeli więc zajdą spory co do pojmowania tej nauki lub jeżeli zaczną się szerzyć błędy jej przeciwne, wówczas ma Kościół ścisły obowiązek załatwić takie spory i wykazać błąd co do wiary lub obyczajów. A ponieważ nie zawsze da się sobór powszechny zgromadzić, zatem musi natenczas w jego zastępstwie orzekać sam papież, a przeto taki wyrok głowy Kościoła musi być wówczas stanowczy i nieomylny.

7. Przedmiot i zakres nieomyślności. Kościół nauczający jest nieomylnym we wszystkim, co się tylko do objawienia Boskiego i zbawienia wiernych odnosi. Wynika to z celu i przeznaczenia Kościoła, założonego na to, aby ludziom po wszystkie wieki nieskażoną naukę Chrystusową głosił, a zatem nad nią czuwał, od błędów ją ochraniał, wątpliwości rozstrzygał, a zarazem środki do wiecznego zbawienia podawał i osiągnięcie tegoż zabezpieczył. Zakres nieomyślności sięga przeto tak daleko, jak daleko sięga objawienie Boskie, które Kościół ma obowiązek ogłaszać, wyjaśniać i w czystości przechowywać.

Z tego wypływa, że urząd nauczycielski Kościoła jest nieomylnym:

a) *w przechowywaniu i głoszeniu nauki objawionej*, a zatem w prawdach wiary, gdyż Chrystus Pan dał mu Ducha Świętego, aby nauczał "*wszelkiej prawdy*", jaką sam ogłosił; nie mniej w prawdach obyczajności, gdyż wyraźnie polecił: "*nauczając ich chować wszystko, com wam kolwiek przykazał*".

b) *w rozwijaniu i objaśnianiu nauki objawionej*, tj. w ogłaszaniu takich prawd, które wprawdzie nie są wyraźnie objawione, lecz z objawionymi prawdami wiary lub obyczajów w tak ścisłym zostają związku, że same prawdy objawione nie mogłyby być w czystości i bez błędu zachowane, gdyby Kościół w tych także nie był nieomylny; wówczas bowiem nie mógłby samego urzędu nauczycielskiego bez ich poznania skutecznie wykonywać.

Dar nieomyślności nie jest źródłem nowych objawień, lecz tylko bezpieczną a konieczną rękojmą, że Kościół dawne objawienie w całości posiada i należycie rozumie, wyjaśnia i ogłasza. Kościół nauczający nie może

nowej jakiejś nauki zaliczyć do rzędu prawd objawionych, bo objawienie Boskie skończyło się i zamknęło ze śmiercią apostołów. Może atoli jakąś ogólną prawdę objawioną dokładniej określić i rozwinąć. W takiej bowiem prawdzie ogólnej mieści się często wiele prawd innych, które chociaż niewyraźnie tam zawarte, zostają przecież w koniecznym z nią związku. Wyjaśniając przeto i rozwijając prawdę objawioną, nie tworzy Kościół jakiejś nowej nauki. Taka bowiem pozornie nowa nauka jest nową tylko co do wyrazu, lecz nie co do treści, gdyż wzięta jest zawsze ze skarbicy czyli źródła objawienia tj. z Pisma św. i Tradycji, jest więc tak starą, jak i one. Nowym zaś jest tylko wyrok Kościoła, że ta nauka zawiera się w Objawieniu, a nową wydaje się ona tylko dlatego, że jej przedtem dokładnie nie poznano i ściśle nie określono.

c) w rozstrzyganiu wątpliwości i sporów co do nauki objawionej, a więc także w rozpoznawaniu i potępianiu nauk błędnych.

To wynika z celu, dla którego Chrystus Pan dał Kościołowi dar nieomyślności. Najbliższym celem był ten, by wszyscy ludzie mogli za pośrednictwem Kościoła otrzymać prawdziwy i niesfałszowany "*depozyt wiary*" tzn. wszystkie prawdy objawione. Lecz prawdy te narażone są ciągle na fałszywe u różnych ludzi pojęcia, na złośliwe zepsucie, na przekręcenie i skoślawienie, na pociski fałszywej umiejętności. Aby zatem Kościół mógł swój cel osiągnąć musiał Chrystus Pan dać mu nieomyślność także w wyrokach co do owych prawd nieobjawionych, z którymi równocześnie same prawdy objawione stoją lub upadają, a nie mniej co do błędów lub wątpliwości przeciw nim podniesionych. Bez nieomyślnego wyroku w takich rzeczach byłby urząd nauczycielski Kościoła tylko cieniem. Jakoż od najdawniejszych czasów zatwierdzał lub odrzucał Kościół ściśle sformułowane zdania czyli tezy lub całe dzieła. Jeżeli bowiem może Kościół nieomyślnie określić, co jest prawdą objawioną, to może też nieomyślnie poznać, co się jej sprzeciwia. Musi być zatem nieomyślnym w piętnowaniu błędów przeciwnych prawdom objawionym, bez względu czy owe błędy powstały z niezrozumienia objawienia, czy z pychy i ze złego zamiaru, aby w miejsce prawdy od Boga objawionej wprowadzić ludzkie zapatrywania.

d) w oznaczaniu źródeł, z których się naukę objawioną czerpie. Tymi źródłami są *Pismo św. i Tradycja*. Kościół zatem rozstrzyga nieomyślnie, co należy do Pisma św., i co stanowi Tradycję, wykląda nieomyślnie, jak zawarte w nich Objawienie rozumieć należy, i czuwa nad ich całością czyli nieskazitelnością.

Normą, wedle której urząd nauczycielski Kościoła rozstrzyga spory co do spraw wiary, jest jedynie treść Pisma św. i Tradycji, to znaczy Kościół wyjaśnia w takim razie słowo Boże, poruczone sobie w Piśmie św. i Tradycji, a potępia przeciwne błędy i nowatorstwa.

e) we wszystkich *wyrokach i urzędzeniach*, które się odnoszą do *zbawienia wiernych*, a zatem także w sprawach kultu czyli publicznej czci Boskiej i karności kościelnej.

8. Sposób spełniania urzędu nauczycielskiego. Kościół spełnia nieomylny urząd swój nauczycielski już to w zwyczajny, już też w nadzwyczajny sposób.

a) *Zwyczajny i powszechny urząd nauczycielski* wykonuje Kościół w ten sposób, że 1) przez wykonawców swego urzędu nauczycielskiego głosi jednoznacznie i trwale *prawdy wiary i obyczajów* z pokolenia na pokolenie; 2) że *biskupi rozproszeni po świecie w jedność z papieżem* bądź za nauką jaką zgodnie się oświadczają, bądź też naukę, w całym Kościele przyjętą i wyznawaną, milcząco stwierdzają.

Wykonawcami tego urzędu nauczycielskiego są biskupi katoliccy w zjednoczeniu z papieżem. Kapłani i diakoni są nauczycielami prawdy, ale tylko jako pomocnicy biskupów i z ich polecenia; oni są zatem świadkami i głosicielami wiary, przekazanej przez biskupów. Zatem urząd zwyczajny nauczycielski spełnia Kościół w ten sposób, że *a)* przez biskupów i ich pomocników ciągle głosi prawdy wiary i obyczajów, *b)* strzeże Pisma św. i jego znaczenie wykląda, *c)* błędy przeciwne wierze ustawicznie zwalcza, *d)* życie religijne chrześcijan jako wyraz ich zewnętrznej wiary pielęgnuje, *e)* kieruje wykształceniem katechetów i kaznodziejów, nadzoruje treść i sposób ich nauczania.

b) *Nadzwyczajny urząd nauczycielski* spełnia Kościół przez *uroczyste wyroki w rzeczach wiary i obyczajów* nie ciągle i trwale, lecz w pewnych tylko ważnych chwilach wygłaszane, a mianowicie:

1) *na soborach powszechnych*, gdy zgromadzeni biskupi jako zbiorowe ciało nauczycielskie Kościoła wyroki w rzeczach wiary wydają a papież wyroki te zatwierdza;

2) gdy *papież sam*, jako najwyższy pasterz i nauczyciel wszystkich chrześcijan, *wydaje uroczysty wyrok z katedry* w sprawach wiary lub obyczajów albo *potępia naukę*, sprzeciwiającą się prawdzie objawionej;

3) gdy papież uchwały na synodzie *partykularnym* przyjęte wyraźnie uznaje i potwierdza.

9. Znaczenie i powaga urzędu nauczycielskiego w Kościele. Nieomyślność wyroków urzędu nauczycielskiego, zabezpieczona ciągłą pomocą i kierownictwem Ducha Świętego, nadaje im najwyższą powagę i znaczenie. Wyroki przeto Kościoła nauczającego mają wartość, znaczenie i skuteczność, nie dopiero wskutek zgodzenia się na nie całego Kościoła (słuchającego), lecz zupełnie niezależnie od niego i jedynie dla najwyższej powagi Boskiej. A przeto wszyscy wierni są obowiązani wyrokom urzędu nauczycielskiego Kościoła okazywać bezwarunkowe i chętne posłuszeństwo. Co Kościół nauczający jako prawdę objawioną do wierzenia podaje, to należy uznać i przyjąć wiarą nie tylko czysto ludzką i naturalną, lecz owszem boską i nadnaturalną, opierając się na tej boskiej rękoi, że Kościół Chrystusowy nigdy nie może podać błędu do wierzenia.

a) Boska powaga Kościoła a zarazem rękoi nieomyślności jego wyroków opiera się na *wyraźnych słowach Chrystusa*: "*Jako mnie posłał Ojciec i ja was posyłam*" (Jan 20, 21). "*Daną mi jest wszystka władza na niebie i na ziemi*". (Na podstawie tej władzy następuje rozkaz): "*Idąc tedy nauczajcie wszystkie narody*" (Mt. 28, 19). Chrystus Pan nakazuje też bezwarunkowo słuchać Kościoła: "*Kto was słucha, mnie słucha*" (Łk. 10, 16).

b) *Apostołowie* postępowali również wedle poleceń swego Mistrza. A tak głęboko byli przejęci wiarą w nadprzyrodzoną pomoc Ducha Świętego, iż wyrok Soboru w Jerozolimie rozpoczynają słowy: "*Zdało się Duchowi Świętemu i nam*" (Dz. Ap. 15, 28). Wziąwszy urząd i władzę posłanników Chrystusowych stwierdzali prawowitość posłannictwa swego i prawdziwość swej nauki cudami, a następnie domagali się dla opowiadania swego, jako słowa Bożego, posłuszeństwa i wiary: "*Miasto Chrystusa poselstwo sprawujemy, jakoby Bóg przez nas napominał*" (2 Kor. 5, 20).

Wartość wyroków nauczającego Kościoła polega przeto nie na większej lub mniejszej uczoności, cności, mądrości lub liczbie sędziów wiary, lecz jedynie na pomocy Ducha Świętego, który w potrzebie uzupełnia ludzkie niedostatki i ułomności. Zatem znika obawa nieudolności umysłowej,

niedbałości w badaniu źródeł Objawienia lub skłonności ludzkich u nauczycieli i sędziów wiary, a to przez wzgląd na opiekę i pomoc Ducha Świętego, którego Chrystus Pan właśnie dla usunięcia takich ludzkich niedostatków Kościołowi swemu przyobiecał.

Wniosek. Należy przeto wiarą nadnaturalną i boską to wszystko przyjąć: 1) Co Kościół cały jako wyraźną prawdę wiary ogłasza, 2) co się zawiera w uroczystych orzeczeniach papieża i soborów, 3) co stały i zwyczajny urząd nauczycielski Kościoła do wierzenia podaje.

X. Dr. Jougan, *Katolicka dogmatyka ogólna dla szkół średnich*. Lwów 1898, ss. 170-180. (1)
(Pisownię i słownictwo nieznacznie uwspółcześniono; ilustracje od red. *Ultra montes*).

Pozwolenie Władzy Duchownej:

L. 2066.

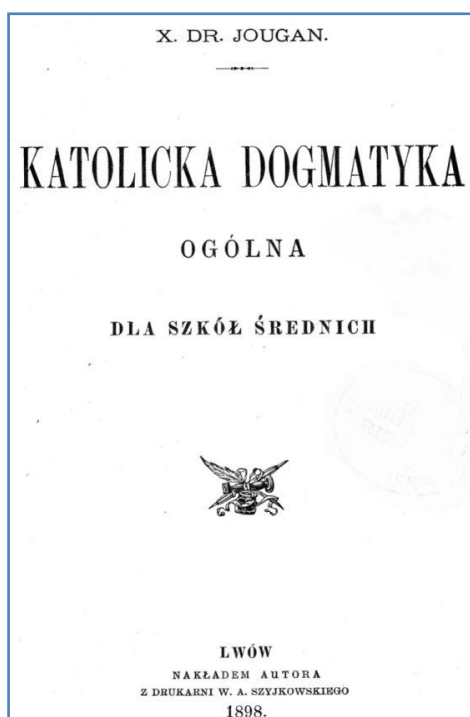
Imprimatur.

Z Konsystorza Metropolitalnego ob. Łań.

We Lwowie dnia 14. maja 1898.

† Seweryn, Arcybiskup.

L. S.

Przypisy:

- (1) Por. 1) Ks. Alojzy Jougan, a) [Reguła wiary.](#) b) [Liturgika katolicka czyli wykład obrzędów Kościoła Katolickiego.](#) c) [Historia Kościoła katolickiego.](#) d) [Słownik kościelny łacińsko-polski.](#)
- 2) Ks. Franciszek Hettinger, [Nieomyślność Papieża.](#)
- 3) a) [Mały katechizm o Nieomyślności Najwyższego Pasterza.](#) b) [Mały katechizm o Syllabusie.](#)
- 4) Ks. Antoni Krechowiecki, a) [Nieomyślność papieska w stosunku do historii i państwa.](#) b) [Errata historii co do Papiestwa w kolei wszystkich wieków. Studium krytyczne.](#) c) [Nauki niedzielne. Skład Apostolski według Ewangelii i Ojców Kościoła.](#)
- 5) Ks. dr Maciej Sieniatycki, a) [Apologetyka czyli dogmatyka fundamentalna.](#) b) [Zarys dogmatyki katolickiej.](#) c) [System modernistów.](#) d) [Modernistyczny Neokościół.](#) e) [Problem istnienia Boga.](#) f) [Dogmatyka katolicka. Podręcznik szkolny.](#) g) [Główne zasady etyki Kanta a etyka chrześcijańska.](#) h) [Modernizm w książce polskiej.](#)
- 6) Ks. Piotr Semenenko CR, a) [O Wierze.](#) b) [O nieomyślności Kościoła.](#) c) [O gorszeniu się z prawdy Bożej.](#) d) [Poza Kościołem nie ma zbawienia.](#) e) [Skład Kościoła.](#) f) [O Chrystusie w Kościele.](#) g) [Męka i śmierć Jezusa Chrystusa Pana naszego. Chrystus zelżony w Kościele.](#) h) [Papież zawsze ten sam jest formalnie, co i materialnie \(Papa semper idem sit formaliter qui et materialiter\).](#)
- 7) Ks. Jacek Tylka SI, a) [Dogmatyka katolicka.](#) b) [Traktat o Kościele Chrystusowym.](#) c) [O obojętności, czyli indyferentyzmie w rzeczach religii.](#) d) [O własnościach religii.](#) e) [O cnotach heroicznych.](#)
- 8) P. Ferdinandus Cavallera SI, [Thesaurus doctrinae catholicae ex documentis Magisterii ecclesiastici.](#)
- 9) Ks. Walenty Gadowski, [Nauka Kościoła. Wybór orzeczeń dogmatycznych Kościoła katolickiego i jego praw kanonicznych.](#)
- 10) Akta i dekrety świętego powszechnego Soboru Watykańskiego (1870), [Pierwszy projekt Konstytucji dogmatycznej o Kościele Chrystusowym przedłożony Ojcom do rozpatrzenia](#) (Acta et decreta sacrosancti oecumenici Concilii Vaticani (1870), [Primum Schema Constitutionis dogmaticae de Ecclesia Christi Patrum examini propositum](#)).
- 11) Ks. Piotr Skarga SI, a) [O świętej monarchii Kościoła Bożego i o pasterzach i owcach. Kazanie na wtórą Niedzielę po Wielkiejnocy. \(De Sancta Ecclesiae Dei Monarchia et de Pastoribus et Ovibus. Concio pro Dominica secunda post Pascha\).](#) b) [O kłakolu heretyckim i diabelskiej wolności religijnej \(De haeretica zizania et diabolica libertate religiosa\).](#) c) [O jedności Kościoła Bożego pod jednym pasterzem i o greckim i ruskim od tej jedności odstąpieniu, oraz Synod Brzeski i Obrona Synodu Brzeskiego.](#)

- 12) Bp Michał Nowodworski, a) [Papież Liberiusz](#). b) [Honoriusz papież](#). c) [Wiara i rozum](#). d) [Liberalim](#).
- 13) Józef kard. Hergenröther, [Rzekome błędy i sprzeczności Papieży](#).
- 14) Bp Władysław Krynicki, a) [Dzieje Kościoła powszechnego](#). b) [Sobór Watykański](#). c) [Zasady modernizmu](#).
- 15) Ks. Zygmunt Golian, [Moderantyzm a ultramontanizm](#).
- 16) Ks. Umberto Benigni, [Ultramontanizm](#).
- 17) Ks. Antoni Tauer, [Gallikanizm. \(Gallikańskie swobody\)](#).
- 18) Ks. Augustyn Arndt SI, [Ignacy Doellinger. \(Ignaz von Döllinger. Eine Charakteristik von Dr. Emil Michael S. J.\)](#).
- 19) "Przegląd Lwowski", a) [Kongres omylników w Monachium](#). b) [Rozmowy kanclerza Bismarcka](#). c) [Döllingeryzm w Krakowie](#). d) [Wobec wypadków krakowskich](#).
- 20) "Tygodnik Soborowy", a) [Biskupi wobec Soboru i Papieża](#). b) [Zamiary masonerii co do Soboru. Matriarchinie Soboru](#). c) [Nieomyślność papieska i niemiecka teologia](#). d) [Walka i Zwycięstwo](#).

(Przyp. red. *Ultra montes*).

([HTM](#))

© *Ultra montes* (www.ultramontes.pl)

Cracovia MMXIX, Kraków 2019